

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA Nr. 489
din 21.11.2012

Dosar nr: 456/2012
Petiția nr: 5166/22.10.2012
Petent: Centrul Parteneriat pentru Egalitate
Reclamați: SC Fotbal Club Rapid SA
Liga Suporterilor Rapidiști

Obiect: încălcarea dreptului persoanelor de sex feminin de a participa la activități sportive

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I. 1. Numele și domiciliul petentului

1.1. Centrul Parteneriat pentru Egalitate, .

I. 2. Denumire și domiciliu reclamați

2.1. SC Fotbal Club Rapid SA, cu .

2.2. Liga Suporterilor Rapidiști, .

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petentul reclamă că pentru meciul de fotbal Dinamo-Rapid ce a avut loc în data de 22 octombrie 2012 la casa de bilete a stadionului a fost afișat un anunț în care era specificat că „Femeile nu primesc bilet la acest meci”, încălcându-se astfel dreptul de acces al acestei categorii la activități sportive.

III. Citarea părților

3.1. Urmare a petiției înregistrate cu nr. **5166/22.10.2012**, formulată de către petentă, în temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 37/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, părțile au fost invitate, prin adresele cu nr. **5166/24.10.2012** și **5208/24.10.2012** la sediul C.N.C.D

pentru audieri. La audierile din data de **29.10.2012** a fost prezentă partea reclamată Liga Suporterilor Rapidiști, lipsă fiind petentul și reclamatul SC Fotbal Club Rapid SA
Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

IV. Susținerea părților

Susținerea petentului

4.1.1. Petentul, persoană juridică română care promovează integrarea principiului egalității de șanse pentru femei și bărbați în politicile publice și practicile asociate, sesizează faptul că în data de 21 octombrie 2012, cu ocazia punerii în vânzare a biletelor pentru meciul de fotbal Dinamo – Rapid din data de 22.10.2012, la casa de bilete a stadionului Rapid a fost afișat anunțul conform căruia „Femeile nu primesc bilete la acest meci”

4.1.2. Se consideră că anunțul încalcă prevederile art.1 alin.2 lit.e) (vi) din OG nr.137/2000, prin limitarea dreptului persoanelor de sex feminin de a lua parte, în condiții de egalitate la activități sportive. De asemenea, petentul consideră că în speță sunt incidente și dispozițiile din art.10 lit.h OG 137/2000.

4.1.3. Pentru aceste motive petentul solicită constatarea existenței unor fapte de discriminare și sancționarea celor responsabili.

Susținerea părților reclamate

Susținerile Ligii Suporterilor Rapidiști

4.2.1. Cu ocazia audierilor din data de 29.10.2012 reclamatul a afirmat că distribuția biletelor la meciul de fotbal Dinamo – Rapid s-a făcut exclusiv de către el.

4.2.2. Decizia de a nu oferi bilete persoanelor de sex feminin s-a datorat evenimentelor violente ce au avut loc în ultimul timp și faptului că fotbalul s-a transformat într-un război, dorindu-se astfel protejarea acestor persoane. De altfel numărul de bilete este foarte mic.

4.2.3. Reclamatul afirmă că la meci au existat totuși femei în rândul suporterilor, femei ce au intrat însoțite, în special a fost vorba de soții/prietene de fotbaliști.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director reține că în data de 21 octombrie 2012, la casa de bilete a SC Fotbal Club Rapid SA, cu ocazia punerii în vânzare a biletelor pentru partida de fotbal Dinamo – Rapid ce urma să aibă loc în data de 22 octombrie 2012, a fost afișat anunțul „Femeile nu primesc bilete la acest meci”. Conform declarațiilor părții reclamate Liga Suporterilor Rapidiști cu ocazia audierilor din data de 29.10.2012, anunțul a fost afișat de către aceștia, motivația oferită fiind aceea că în lumina ultimelor evenimente petrecute la meciurile de fotbal și a marii probabilități ca și la acest eveniment manifestările violente să se repete, au dorit să protejeze persoanele de sex feminin de posibile incidente.

5.2. În drept, Colegiul trebuie să analizeze în ce măsură anunțul afișat la casa de bilete este unul descurajant pentru persoanele de sex feminin ce vor să participe la manifestări sportive de acest gen, având ca rezultat o limitare a unui drept, cel de acces la manifestări sportive, concretizat într-o faptă de discriminare. De asemenea, va trebui analizat dacă tratamentul diferențiat concretizat într-o limitare a unui drept este justificat

obiectiv de un scop legitim iar metodele de atingere a acestui scop sunt adecvate și necesare.

5.3. Potrivit prevederilor art.1 alin.(2) lit.(e) pct.(vi) din OG 137/2000, în România este garantat principiul egalității între cetățeni și al excluderii privilegiilor și discriminării în ceea ce privește dreptul de a lua parte la activități culturale și sportive. Dreptul de a lua parte la meciurile de fotbal susținute de echipele înregistrate în România într-un cadru organizat se circumscrie ariei dreptului de a participa la manifestări sportive. Atâta timp cât partida de fotbal se desfășoară într-un cadru organizat și în cadrul unei competiții reglementată de norme statuate în regulamente, aceasta se încadrează în categoria de manifestări sportive la care accesul trebuie să fie asigurat în condiții de egalitate, fără privilegii sau alte discriminări.

5.4. În conformitate cu dispozițiile art.2 alin.(1) *“...prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, **sex**, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca **scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoșterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.**”*

5.5. La data de 21 octombrie 2012, la casa de bilete a SC Fotbal Club Rapid SA, cu ocazia punerii în vânzare a biletelor pentru partida de fotbal Dinamo – Rapid ce urma să aibă loc în data de 22 octombrie 2012, a fost afișat anunțul **„Femeile nu primesc bilete la acest meci”**. Anunțul afișat conține așadar o limitare a unui drept, acela de acces la meciul de fotbal, o manifestare sportivă, prin neacordarea biletelor de acces, criteriul de diferențiere fiind cel al sexului, atâta timp cât doar persoanelor de sex feminin le este refuzat acest drept. Se constată întrunirea elementelor constitutive ale unei fapte de discriminare așa cum este aceasta reglementată de OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

5.6. Colegiu director coroborează însă prevederile din partea generală, respectiv art.2 alin.(1) cu cele din partea specială art.10 lit.(f), conform cărora **„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, **sexului** sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:**

f) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică, cu excepția situației în care această restrângere este justificată obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare;”

5.7. În speța de față reclamatul SC Fotbal Club Rapid SA, în contextul persoanei juridice ce pune la dispoziția indivizilor, prin vânzare, bilete la o manifestare sportivă, respectiv meci de fotbal, îndeplinește condițiile unui prestator de servicii. Serviciul oferit în acest context este accesul la o partida de fotbal, pentru care spectatorii plătesc un preț, cel aferent biletelor. Biletele pentru partida de fotbal au fost puse însă la dispoziția Ligii Suporterilor Rapidiști, care la rândul lor le-au pus în vânzare la casa de bilete.

5.8. Anunțul **„Femeile nu primesc bilete la acest meci”** reprezintă în primul rând un refuz de a se permite unei categorii de persoane accesul la un serviciu, cel de achiziționare a biletelor la un meci de fotbal. Accesul pe stadion, la partida Dinamo – Rapid a fost condiționată de achiziționarea unui bilet, în lipsa acestuia dreptul de

pătrunde în acea incintă fiind interzis. Se relevă astfel că refuzul de a vinde bilete unei categorii de persoane echivalează cu îngrădirea exercitări dreptului de a participa la manifestarea sportivă respectivă.

5.9. Refuzul acordării în condiții de egalitate a dreptului de a achiziționa bilete vizează un grup de persoane, cel al femeilor, grup ce se caracterizează printr-un singur criteriu, cel al sexului, criteriu ce face parte dintre cele interzise de OG nr.137/2000. Se constată așadar că determinant, în cazul anunțului afișat a fost criteriul sexului, doar persoanelor de sex feminin fiindu-le restricționat dreptul de a achiziționa bilete la meciul de fotbal. În cazul persoanelor de sex masculin sau a altor categorii de persoane nu a fost afișată o astfel de restricție.

5.10. Colegiul director constată că natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și criteriul interzis de lege. Se reține din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că inclusiv aceasta acordă o importanță deosebită criteriului care stă la baza unui tratament diferențiat, întrucât criteriul poate determina marja de apreciere care este la latitudinea statului de a analiza diferențele induse și justificările corelative. Astfel cum arată și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cazul diferențierilor pe bază de sex, religie, nașterea copilului în afara căsătoriei, orientare sexuală marja este redusă iar în cazul rasei sau originii etnice marja este extrem de redusă.

5.11. în continuare, în conformitate cu prevederile din art.10 lit.(f) Colegiul analizează dacă tratamentul diferențiat identificat în prezenta speță este justificat obiectiv de un scop legitim iar metodele de atingere sunt adecvate și necesare. Se analizează astfel susținerile părții reclamate Liga Suporterilor Rapidști exprimate cu ocazia audierilor. Acești au afirmat că anunțul a reprezentat de fapt o măsură de protecție a persoanelor de sex feminin împotriva unor posibile incidente violente, în contextul ultimelor manifestări ce au avut loc cu ocazia desfășurării altor meciuri de fotbal. Este de notorietate faptul că, ultimele meciuri de fotbal, în special cele dintre echipele cu vechime în acest sport, au degenerat în confruntări violente între suporterii echipelor, existând și victime colaterale ale acestor manifestări violente.

5.12. Un meci de fotbal este însă o manifestare sportivă, la care suporterii echipelor își susțin favoriții în mod civilizat și în limitele legii ce guvernează acest sport sau orice altă disciplină sportivă. În organizarea unei astfel de manifestări nu se poate pleca de la premisa că la acel eveniment vor avea loc manifestări violente ce ar putea pune în pericol integritatea fizică a spectatorilor. Întrucât în orice conflict este nevoie întotdeauna de două părți care să se provoace reciproc, alegația părții reclamante în susținerea motivului pentru care acel anunț a apărut la casa de bilete denotă faptul că organizatorii se așteptau, într-o mare măsură ca la acel meci de fotbal să izbucnească astfel de incidente, premeditând chiar astfel de evenimente. Colegiul nu poate reține ca și justificare a interzicerii dreptului femeilor de a participa la un meci de fotbal premisa pe care o dezvoltă organizatorii că vor avea loc incidente violente. Rolul manifestărilor sportive este unul de promovare a spiritului de echipă, a susținerii jucătorilor într-o manieră de fair-play, o manifestare a bunului simț și a sportivității, nicidecum a promovării violențelor, lovirilor, vătămărilor, huliganismului și a altor manifestări ce pot fi încadrate cu ușurință ca și fapte penale.

5.13. Pentru aceste motive Colegiul director statuează că în cauza de față susținerea că refuzul acordării de bilete persoanelor de sex feminin este o măsură de protecție a acestora împotriva violențelor ce ar putea izbucni, nu constituie un scop legitim care să confere o justificare obiectivă a acestui tratament diferențiat. S-ar putea naște astfel ideea că la orice altă manifestare de acest gen persoanele de sex feminin nu ar avea voie să participe pentru că în orice moment ar exista premisa izbucnirii unor

violente, astfel că în timp acest sport ar putea deveni unul exclusivist, la care să aibe aces doar persoanele de sex masculin. Mai mult, anunțul are efect descurajant pentru această categorie de persoane care renunță să mai participe la astfel de evenimente sportive din teama producerii unor violențe ale căror victime ar putea fi. Și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a statuat că declarațiile de natură să descurajeze au ca efect direct împiedicarea exercitării în condiții de egalitate și deplină libertate a unui drept fundamental (a se vedea Curtea Europeană de Justiție, cauza S. Coleman, ECJ, C-303/06, hotărârea din 17 iulie 2008, cauza Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding v. Firma Feryn NV, C-54/07, hotărârea din 10 iulie 2008).

5.14. Întrucât partea reclamată prezintă la ședința de audieri nu a reușit, în cadrul inversării sarcinii probei reglementată de art.20 alin.(6) din OG. Nr.137/2000 să demonstreze scopul legitim ce ar putea justifica anunțul afișat, Colegiul director este de părere că în cauză s-a produs o faptă de discriminare conform art.2 alin.(1) coroborat cu art.10 lit.(f) din OG nr.137/2000.

5.15. În cea ce privește răspunderea fiecăruia dintre reclamați, Colegiul director reține că biletele puse în vânzare erau dintre cele alocate suporterilor rapidiști, distribuirea acestora fiind dreptul exclusiv al părții reclamate Liga Suporterilor Rapidști. Se deduce faptul că orice restricție în distribuirea acestora nu putea fi impusă decât de către această parte. De altfel reprezentantul acesteia a recunoscut cu ocazia ședinței de audieri că anunțul a fost afișat la cererea lor expresă. Colegiul constată că responsabilitatea în producerea faptei de discriminare aparține părții reclamate Liga Suporterilor Rapidști, motiv pentru care propune și sancționarea acesteia cu amendă contravențională.

5.16. În ceea ce privește partea reclamată SC Fotbal Club Rapid SA se apreciază, că deși nu a fost direct implicată în conceperea și afișarea anunțului, aceasta nu este absolvită de orice culpă. În calitate sa de organizator al unor astfel de evenimente, clubul, prin reprezentanții săi legali trebuia să manifeste toate diligențele pentru ca normele legale să fie respectate. Fiind vorba de o competiție în care era direct implicat era imperios necesar să aibe cunoștință de orice acțiune contrară legilor naționale în vigoare, ba mai mult trebuia să întreprindă acțiuni în vederea cunoașterii acestora și stopării oricărei acțiuni contrare acestor norme legale. Casa de bilete unde a fost afișat anunțul se află în administrarea SC Fotbal Club Rapid SA, motiv pentru care un astfel de afiș nu trebuia permis. Pentru aceste motive se reține că în săvârșirea faptei de discriminare partea reclamată SC Fotbal Club Rapid SA este în culpă, însă cu o gravitate scăzută tocmai datorită faptului că Liga Suporterilor Rapidști a fost cea care în mod nemijlocit a afișat anunțul discriminatoriu, motiv pentru care sancțiunea propusă este cea a avertismentului.

OPINIE SEPARATĂ – Vasile V. Alexandru și Haller Istvan – cu privire la sancționarea contravențională a reclamatului SC Fotbal Club Rapid SA.

1. Față de sancționarea cu avertisment a reclamatului SC Fotbal Club Rapid SA, considerăm că acesta trebuia sancționat contravențional pecuniar, fiind în fond, în culpă pentru modalitatea în care au fost distribuite biletele în discuție.

2. Astfel, reclamatul SC Fotbal Club Rapid SA, este cel care a primit biletele pentru meciul de fotbal dintre cele două echipe. Practic, responsabilitatea pentru distribuirea/vânzarea biletelor aparține clubului și nu suporterilor, prin intermediul Liga Suporterilor Rapidști, cu atât mai mult cu cât biletele au fost puse în vânzare la casa de bilete a clubului (nu a ligii suporterilor).

3. Acesta, clubul de fotbal Rapid, avea responsabilitatea ca biletele la meciul de fotbal în speță și nu numai, vorbim despre meciurile de fotbal în general (unde sunt distribuite bilete de intrare pe stadion, unde vizionarea meciului de fotbal este condiționată de plata biletului de intrare pe stadion), să fie distribuite fără a se avea în vedere criterii care să contravină principiului nediscriminării pus în discuție în speță de față și la care ne raportăm în analiza cauzei.

4. În al doilea rând, considerăm că dacă alegem să sancționăm cu amendă contravențională doar reclamatul Liga Suporterilor Rapidiști, există posibilitatea ca la următorul meci de fotbal, sau un viitor derbi, situația să fie aceeași, în sensul în care clubul de fotbal se va degreva de distribuirea și vânzarea biletelor, considerând că doar Liga Suporterilor Rapidiști va fi sancționată contravențional, cu amendă. Situația în speță, poate fi luată în considerare de către orice club de fotbal din România, considerând astfel că nu vor fi sancționați pentru distribuirea biletelor de intrare pe stadion, în funcție de criterii care contravin principiului nediscriminării și al egalității.

5. Față de efectul creat, prin fapta pusă în discuție, considerăm că reclamatul SC Fotbal Club Rapid SA trebuia sancționat contravențional pecuniar, într-un cunatum cel puțin egal cu cel stabilit pentru reclamatul Liga Suporterilor Rapidiști. În acest fel, Clubul Rapid ar fi avut grijă ca pe viitor să nu mai existe criterii care să contravină principiului nediscriminării, în vânzarea și distribuirea biletelor.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, cu **unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință pentru încadrarea faptei conform dispozițiile art.2 alin.(1) coroborat cu art.10 lit.(f), **cu 6 voturi pentru și 2 voturi împotriva** pentru aplicarea sancțiunii avertismentului părții reclamate SC Fotbal Club Rapid SA și cu **7 voturi pentru și 1 vot împotriva** pentru aplicarea sancțiunii contravenționale a amenzii în cuantum de 3.000 lei părții reclamate Liga Suporterilor Rapidiști,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art.2 alin.(1) și art. 10 lit.(f) din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată;

2. Sancționarea reclamatului SC Fotbal Club Rapid SA cu avertisment potrivit prevederilor art.26 alin.(1) din OG nr.137/2000 coroborat cu art.5 alin.(2) lit.(a) și cu art.7 alin.(3) din Ordonanța nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor;

3. Sancționarea reclamatului Liga Suporterilor Rapidiști cu amendă contravențională în valoare de 3.000 lei potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

4. Prezenta hotărâre se va comunica părților;

VI. Modalitatea de plată a amenzii

6.1. Amenda contravențională se va plăti la Direcția Generală de Finanțe Publice București

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru

BERTZI Theodora – Membru

CAZACU Liana Ioana – Membru

HALLER Istvan – Membru

LAZĂR Maria – Membru

PANFILE Anamaria – Membru

STANCIU Claudia – Membru

VASILE Vasile Alexandru – Membru

Redactat și întocmit A.C.
V.C.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.